
*Марина
Ткачук*

ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ В ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІЙ БІОГРАФІЇ ВІЛЕНА ГОРСЬКОГО

Однією з видатних подій 2016 року є, поза сумнівом, 70-річний ювілей Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України — провідного осередку вітчизняної філософської науки. Ця подія спонукає не лише до спроб визначити віхи його становлення, підсумувати доробки, досягнути місце в розвитку гуманітарних і суспільних наук, а й згадати тих, чий життя і творчість нерозривно пов'язані з його історією, тих, хто був і залишається невід'ємною часткою його минулого і сьогодення.

До таких знакових постатей, із якими асоціюють Інститут філософії, належить і Вілен Сергійович Горський (27.10.1931 — 27.05.2007) — відомий український вчений, видатний організатор філософської науки та освіти, доктор філософських наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, непересічна особистість, яка втілювала в собі найкращі риси справжнього інтелектуала та інтелігента. Згадати цю світлу й шановану українською філософською спільнотою людину спонукає й інша цьогорічна урочиста дата — його 85-річчя, яке майже збіглося в часі з інститутським ювілеєм.

Доля пов'язала В. Горського з Інститутом філософії АН УРСР у вересні 1963 року. Йому, одному з найздібніших випускників філософського факультету Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка 1954 року, було тоді майже 32. Попри диплом із відзнакою, єврею за походженням, синові «ворога народу», розстріляного в буремному 1937-му,

© М. ТКАЧУК,
2016

В. Горському довелося чекати щасливої нагоди реалізувати своє право на професію близько десяти років, задовольняючись ролями піонервожатога, методиста чи екскурсовода¹.

Обставини, що сприяли щасливим змінам у долі В. Горського, були пов'язані як із певною лібералізацією суспільного життя за часів «хрущовської відлиги», так і з тими трансформаціями, що відбулися в діяльності головної філософської установи України — Інституту філософії. Знесилений пануванням ідеологічної кон'юнктури та інтригами директора² та його найближчого оточення, колектив інституту ініціював перед ЦК КПУ зміну керівництва: у грудні 1962 року його очолив сповнений енергії та творчих задумів професор Павло Васильович Копнін (1922—1971). Талановитий вчений і непересічний організатор науки, згодом обраний дійсним членом АН УРСР (1967) і членом-кореспондентом АН СРСР (1970), П. Копнін спромігся внести в життя Інституту філософії потужний струмінь оновлення й дослідницького пошуку. Однією з його особливих заслуг було зміцнення кадрового потенціалу інституту, яке здійснювалося шляхом залучення молодих і здібних фахівців, відібраних не за анкетними даними, а за професійними якостями. З-поміж таких фахівців був і Вілен Горський, залучений до розбудови одного із започаткованих в Інституті філософії (за ініціативою і підтримкою П. Копніна) дослідницьких напрямків — вивчення історії філософської думки на українських теренах. На схилі років В. Горський згадував П. Копніна як одного з тих науковців, що визначили параметри його філософського бачення, й «чи не найяскравішу особистість, із якою випало щастя зустрітись у житті й працювати» [Інтерв'ю, 2011: с. 261—262].

Отже, з вересня 1963 року і впродовж майже тридцятирічного періоду Інститут філософії був головним місцем роботи і «другою домівкою» В. Горського; саме з цією установою пов'язана вся його наукова біографія радянських часів. Обійнявши посаду молодшого наукового співробітника інститутського відділу історії філософської і соціологічної думки, впродовж двох років Вілен Горський підготував кандидатську дисертацію «Зв'язки української революційної демократії з прогресивною думкою Болгарії в другій половині ХІХ ст.» (1965), яку успішно захистив 7 січня 1966 року. Заручившись «інтернаціональним» співавторством однокурсника і друга Михайла Бичварова³, того ж року опублікував свою першу наукову монографію «Українсько-болгарські філософські зв'язки (друга половина ХІХ ст.)» (К., 1966). Щоправда, із закінченням «хрущовської відлиги» його сходження шабл-

¹ Див. докладніші біографічні відомості в: [Ткачук, 2011].

² У 1952—1962 роках Інститут філософії очолював член-кореспондент АН УРСР Данило Хомич Острянин (1906—1988).

³ Михайло Бичваров (болг. Михаил Димитров Бъчваров, 1929—1997) — відомий болгарський філософ та історик філософії, випускник філософського факультету Київського державного університету (1949—1954), на той час був старшим науковим співробітником Інституту філософії Болгарської академії наук.

нами академічної кар'єри вже не було таким стрімким: близько двадцяти років (1967—1986) В. Горський залишався старшим науковим співробітником; посаду «провідного» отримав лише на зорі «перебудови» 1986 року (майже через десять років після здобуття докторського ступеня), а головним науковим співробітником став аж наприкінці грудня 1991 року — вже у незалежній Україні. За півроку до того (у червні 1991) отримав, нарешті, диплом професора — через 14 років після захисту докторської дисертації (з якою, до речі, теж не обійшлося без «пригод» — клопотанням певних «добродіїв» довелося пережити повторний захист у ВАК СРСР; цю процедуру він витримав блискуче, але від першого, «київського» захисту до отримання диплому минуло півтора року). Маючи у своєму доробку радянської доби 15 наукових монографій (зокрема й 4 індивідуальні), заслуживши повагу філософської спільноти й авторитет одного з провідних українських істориків філософії, свою першу керівну посаду Вілен Сергійович отримав у пенсійному віці, коли на початку січня 1992 року очолив сектор філософської думки Київської Русі у рідному відділі історії філософії в Україні.

Але все одно, за мірками радянської доби, далеко не поблажливої до філософії та філософів, академічна кар'єра В. Горського була доволі успішною. Хоч у його науковому житті не бракувало прикросів, обмежень, неприємностей (які він, слід віддати належне, долав завжди із стоїчним спокоєм і почуттям власної гідності), але принаймні не було тих прямих репресій, що їх зазнали його колеги по відділу Василь Лісовий (1937 — 2012) та Євген Пронюк (нар. 1936), засуджені у грудні 1973 року «за антирадянську агітацію і пропаганду» на 7 років таборів суворого режиму й 3 та 5 років заслання відповідно.

Аналізуючи результати наукової діяльності і Інституту філософії АН УРСР загалом, і звернення кожного з його науковців (у тому числі В. Горського), безумовно слід брати до уваги те ідеологічне тло, що спонукало філософів радянської доби балансувати (під пильним наглядом «кураторів» від органів державної безпеки) між настановами партійних директив та тяжінням до «вічних цінностей» і відчайдушно намагатися реалізувати свої здібності й творчі потенції в напередзаданій «єдино правильним ученням» системі координат, у «покручених» формах псевдофілософії, змушеної уникати сміливого поруху думки, щирого слова і «живого життя». І все ж таки, об'єктивна оцінка доробку інститутських відділів та їхніх співробітників вимагає, на наш погляд, урахування і тих певних «хитрощів», до яких вдавався приневолений розум, і тих «відлиг», за яких їхнє професійне життя періодично сповнювалося ковтками свіжого повітря. Звісно, залишаючись у межах власної принципово ідеологічної самовизначеності, філософська наука в СРСР 1960—1980-х років зберігала свою «радянськість»; водночас очевидно, що дозована лібералізація філософського мислення, помітна з часів десталінізації, неквапливо, так само дозовано, але роз'їдала моноліт «єдино правильної» філософії діалектичного та історичного матеріалізму. Тож, розмірковуючи про інститутське життя зазначеного періоду, В. Горський мав усі підстави констатувати зародження тієї

«тіньової» філософії, розвиток якої згодом чимало сприяв відтисненню «офіційної» філософської доктрини на маргінесі історії. «У кухнях наших осель у “хрущовках”, — згадував він, — читалися книги сучасних “буржуазних” філософів, точилися палкі дискусії, реально здійснювався діалог, що формував культуру мислення кожного з нас. Але справа не обмежувалася кухнею. Суттєво, що результати, одержані на полі “тіньової” філософії, — бодай частково, проривалися крізь систему заборон, визначаючи далеко не однозначний результат сукупного здобутку легалізованої філософії. Клітина, до якої заганяли філософію, з часом втрачала свою міць і монолітну непорушність. Й там, де грати виявлялися не такими міцними, виникала можливість хоч трохи здобути простору для легалізації результату справді творчого філософського пошуку» [Горський, 2011: с. 294].

Що ж до самого Вілена Сергійовича, то він, як і решта його колег з «ідеологічної» установи, вносив, звісно, свою лепту і в критику «буржуазної філософії», і в поширення «невмирущих ідей Маркса — Енгельса — Леніна», і в боротьбу з різними «ідейними супротивниками» радянської ладу та «єдино правильного вчення». Але його фахова діяльність завжди живилася справжнім історико-філософським інтересом і прагненням відшукати ті лакуни, що залишали більш-менш вільне поле для реалізації професійних зацікавлень і справжньої наукової творчості. Звісно, і це поле мало свої, й доволі жорсткі, ідеологічні межі, проте специфіка історико-філософського дослідження, налаштованого на діалог з іншими філософами та філософіями, створювала певні можливості як для професійного становлення й реалізації власного творчого потенціалу, так і для збереження українською філософією «людського обличчя».

Історико-філософські пріоритети Горського-науковця, що окреслилися вже у студентські роки, розвинулись і зміцніли саме у стінах Інституту філософії. Цими пріоритетами стали історія української філософії й методологічні аспекти історико-філософського пізнання, причому, як зізнавався згодом Вілен Сергійович, зазначені пріоритети мали тісний взаємний зв'язок, а результати, здобуті на одній із двох «ділянок» його досліджень, неунікно позначалися на іншій.

Зокрема, його зацікавлення методологічними проблемами історико-філософського пізнання виявилось вже під час роботи над згаданими вище кандидатською дисертацією і першою монографією: вивчення безпосереднього предмета дослідження — творчих взаємин українських і болгарських революційних демократів другої половини XIX сторіччя — потребувало піднесення від аналізу конкретного матеріалу до теоретичного осмислення специфічного механізму ідейних взаємозв'язків та їхньої ролі у розвитку філософії. Методологічні експлікації, викладені у перших розвідках, були розвинені в наступних працях В. Горського⁴ й визначили те особливе зацікавлення проблемою діалогу філософських культур, що пронизує всю його творчість.

⁴ Див. покажчик праць В.С. Горського за 1964—2007: [Ткачук, Юринець, 2011].

Від другої половини 1960-х років методологічна проблематика історико-філософського дослідження набуває в наукових студіях Вілена Сергійовича домінуючого значення. Його зусилля дослідника спрямовуються, зокрема, на вивчення методології історико-філософського аналізу механізмів і специфіки взаємодії філософії з іншими компонентами культури — політикою, наукою, мистецтвом. Відповідно, до кола зацікавлень дослідника залучається ціла низка важливих у теоретичному й методологічному відношеннях проблем історико-філософської науки — йдеться, зокрема, про особливості «національної» філософії та її співвідношення з філософією «всесвітньою», про феномен «філософської школи», методологічні здобутки сучасної та дореволюційної філософської історіографії тощо. Значний досвід В. Горського в аналізі соціологічних аспектів історико-філософського дослідження було узагальнено в монографії «Соціальне середовище та історико-філософський процес» (К., 1969) і докторській дисертації «Методологические проблемы исследования развития философии в антагонистическом обществе. Социологический аспект» (1976), захищеній в Інституті філософії АН УРСР 7 лютого 1977 року.

Вже на початку 1970-х років до сфери наукових інтересів В. Горського увиходить одна з найважливіших проблем історико-філософської науки — проблема тлумачення тексту. Підсумком його багаторічних студій у цій царині стала монографія «Историко-философское истолкование текста» (К., 1981), що заторкує (вперше в українській історико-філософській літературі) складний комплекс проблем інтерпретації в історико-філософському дослідженні.

Важко переоцінити значущість досвіду осмислення теоретичних і методологічних проблем вивчення історії філософії, у виразненому у працях Вілена Горського 1960 — 1970-х років, у процесі поступової гуманізації української історико-філософської науки, перенесення центру її уваги на особистісний вимір філософії та її історії. Надзвичайно важливу роль у цьому гуманітарному повороті відіграли його праці 1980-х років, наскрізний мотив яких — утвердження в історико-філософських дослідженнях культурологічного підходу, ґрунтованого на розумінні філософії як особливої сфери духовної діяльності, що увиразнює досвід людського осягнення граничних засад буття, всього кола смисложитєвих проблем. Такий підхід, прибічником якого Вілен Сергійович залишався до кінця життя, розвиваючи і зрощуючи його на ниві української культури, у подальші роки зарекомендував себе доволі плідною альтернативою традиційному просвітницькому погляду на історію філософії як однолінійний, спрямований до утвердження абсолютної істини монологічний процес. На відміну від останнього, осмислення філософії в контексті культури як сфери людського спілкування і взаємодії утверджує насамперед необхідність діалогічного розуміння історико-філософського процесу, увиразнюючи плюралізм і багатоманітність нескінченного філософського пошуку. Згідно з таким розумінням історія філософії набуває образу своєрідного філософського «симпосіону», учасники якого не діляться на «більш» і «менш» значущих, на правих і неправих, і

це вимагає від історика філософії не лише розчутти, а й шанобливо поставитися до кожного з індивідуальних і самоцінних голосів рівних і вільних співрозмовників.

Утверджуючи культурологічний підхід до вивчення історії філософії, В. Горський вводить до нашого наукового обігу надзвичайно важливе в теоретичному й методологічному значенні поняття «філософської культури» як особливої культурної сфери, що «створюється внаслідок концентрації довкола філософії різних споріднених із нею форм діяльності, через які здійснюється самоствердження й розвиток людини» [Горський, 1984: с. 120]. Розвиваючи це поняття у працях 1990—2000-х років, Вілен Сергійович особливо наголошував відмінність філософської культури від філософської теорії, а отже, розбіжність у цілях і методах їхнього осягнення історико-філософською наукою: «Якщо історія філософської теорії наголошує увагу на змістовному наповненні філософського знання як результату пізнавальної діяльності, то з огляду історії філософської культури, — зауважував він, — важливий не так результативний, як процесуальний характер осягнення дійсності. Тут у центрі уваги — вивчення процесу генези, зародження в тілі культури філософського знання, починаючи від найвіддаленіших передумов, і дослідження механізму, що забезпечує визрівання, оформлення на рівні теоретичної ідеї й подальше функціонування філософської ідеї в культурі на шляху до розуму й серця тих, кому адресуються філософські знання» [Горський, 2001: с. 11].

Переосмислення історії філософії на українських теренах, здійснене Віленом Горським крізь призму поняття «філософська культура», чимало сприяло подоланню численних стереотипів щодо неї й окресленню на початку 1980-х років ще одного вектора його історико-філософських досліджень, який стосується киеворуської доби. Один із першопрохідців у царині української історико-філософської медієвістики, ініціатор систематичних студій із історії давньоруської філософії, автор численних наукових праць, присвячених етапу становлення східнослов'янських культур, ще за радянських часів В. Горський здобув визнання провідного і чи не найавторитетнішого фахівця у цій галузі. Реконструкція та аналіз філософськи значущих ідей у давньоруській культурі, здійснені у його дослідженнях, суттєво поглибили уявлення історико-філософської науки про взаємозв'язок філософії з іншими формами культури (передусім із релігією, мистецтвом, літературою), на конкретному історичному матеріалі увиразнили філософсько-релігійний синкретизм середньовічної думки східних слов'ян, чимало сприяли спростуванню однобічного просвітницького погляду на філософію виключно як на знання, викладене мовою понять і подане у вигляді певної теоретичної системи, й, нарешті, відіграли вагому роль в утвердженні легітимного статусу духовно-практичного осягнення світу як форми філософування. Остання з індивідуальних монографій Вілена Горського, написана за радянських часів, — «Философские идеи в культуре Киевской Руси XI —

начала XII в.» (К., 1988), низка збірників наукових праць, виданих за його ініціативою і редакцією наприкінці 1980-х років, численні статті цього ж періоду стали свідченням солідного історико-філософського доробку науковця, набутого у вивченні давньоруської філософської культури впродовж одного десятиріччя. Розвідки В. Горського надали методологічний орієнтир та імпульс подальшим дослідженням давньоруського любомудрія, значну частку яких здійснено за його ініціативою і безпосереднім керівництвом.

Працюючи над монографіями і статтями, Вілен Сергійович виявляв свою невтомну енергію і в інших жанрах історико-філософської творчості. У його фаховому доробку — переклади з болгарської мови, чимала кількість рецензій і бібліографічних оглядів, упорядкування тому філософських праць Івана Франка, що ввійшов до Повного зібрання творів мислителя, а також підготовка наукового коментаря до нього [Франко, 1986]. Разом із тим його професійна діяльність інститутських часів не обмежувалася лише «кабінетною» роботою. Надзвичайно цінуючи досвід фахового спілкування, він був активним учасником всесоюзних, республіканських і міжнародних (коли випадала можливість) наукових конференцій, організатором відомих медієвістичних семінарів 1980-х років, які збирали фіхівців з усього СРСР. Він підтримував численні творчі контакти, виступав із лекціями, займався просвітницькою діяльністю, час від часу читав курси на філософському факультеті Київського державного університету та в Інституті підвищення кваліфікації викладачів суспільних наук при КДУ.

Плідна і різнобічна наукова діяльність В. Горського в Інституті філософії тривала до початку 1990-х років. Демократизація суспільного життя і структурні зміни, що розпочалися в Інституті за тих часів, створювали реальні передумови для фахової самореалізації і здійснення давніх творчих задумів. Але у 60-річному віці він наважився на карколомні зміни у своєму житті — погодився створити й очолити кафедру філософії та релігієзнавства відродженої у статусі сучасного університету Києво-Могилянської академії. Тож із 6 червня 1992 року і до останніх днів життя його постійним місцем роботи стала «Могилянка», з якою пов'язаний, за власним зізнанням Вілена Сергійовича, найважливіший і найплідніший період його діяльності. Праця на посадах завідувача кафедри філософії та релігієзнавства (1992 — 2000), декана гуманітарного факультету (1994—1995), керівника магістерської програми «Філософія» (2000—2005) повною мірою виявила особливий талант Горського — викладача і педагога, справжнього реформатора філософської освіти й організатора філософської науки. У тому, що саме «Могилянка» підготувала перших в Україні бакалаврів (1996) і магістрів (1998) філософії, що її випускників-філософів вирізняє високий рівень загальногуманітарної і фахової підготовки, наукова і громадянська активність, є величезна частка самовідданої праці Вілена Сергійовича.

Проте і в «могилянський» період діяльності В. Горський не переривав безпосередніх творчих зв'язків і плідної співпраці з рідним для нього

Інститутом філософії. Завдяки його ініціативі й зусиллям ці постійні зв'язки і співпраця склали фундамент розвитку філософської освіти й науки в Національному університеті «Києво-Могилянської академії» та водночас стали одним із важливих напрямків діяльності Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України впродовж останніх майже 25 років. Систематична викладацька діяльність інститутських науковців у НаУКМА, численні спільні наукові заходи і проекти, освітня ініціатива, апробація і впровадження результатів наукових досліджень, гідне кадрове поповнення випускниками кафедри філософії та релігієзнавства інститутських відділів — усе це переконливі свідчення спільної й наполегливої роботи Могилянки та Інституту філософії на ниві філософської науки та освіти. Водночас це наша спільна данина щирої шани й любові до невтомного «орача» цієї ниви — Вілена Сергійовича Горського.

ДЖЕРЕЛА

- Горский, В.С. (1984). Понятие «философская культура» в истории философской и общественной мысли народов СССР. В: М.Т. Иовчук (ред.). *Диалектика интернационального и национального в развитии общественной мысли* (сс.116–124). Кишинев: Штиинца.
- Горський, В.С. (2001). *Філософія в українській культурі: (методологія та історія): Філософські нариси*. Київ: Центр практичної філософії.
- Горський, В.С. (2011). Дещо про історію з історією філософії (Суб'єктивні роздуми з приводу ювілею). В: М.Л.Ткачук (Ред.). *Вілен Горський: дотики, смисли, споглядання* (сс.288–310). Київ: Аграр Медіа Груп.
- Інтер'ю Вілена Горського з Юрієм Завгороднім (2011). В: М.Л.Ткачук (ред.). *Вілен Горський: дотики, смисли, споглядання* (сс.259–279). Київ: Аграр Медіа Груп.
- Ткачук, М.Л. (2011). Вілен Горський: на шляху до себе. В: М.Л. Ткачук (ред.), *Вілен Горський: дотики, смисли, споглядання* (сс.9–40). Київ: Аграр Медіа Груп.
- Ткачук, М.Л., Юринець, Я.І. Спадщина Вілена Горського (1931–2007): бібліографічний покажчик. В: М.Л.Ткачук (Ред.), *Вілен Горський: дотики, смисли, споглядання* (сс. 317–384). Київ: Аграр Медіа Груп.
- Франко, І.Я. (1986). Філософські праці. В: І.Я.Франко, *Зібрання творів : У 50-ти т* (т. 45). Київ: Наукова думка.

Статтю одержано 19.11.2016.

REFERENCES

- Horsky, V.S. (1984). A notion of “philosophical culture” in the history of philosophical and public thought of the people of USSR. [In Russian]. In: M.T. Iovchuk (Ed.). *Dialectics of international and national in the development of public thought* (pp. 116–124). [In Russian]. Kishinev: Shtiintsa.
- Horsky, V.S. (2001). *Philosophy in Ukrainian culture: (methodology and history): Philosophical essays*. [In Ukrainian]. Kyiv: Centre of practical philosophy.
- Horsky, V.S. (2011). Something about story with history of philosophy (Subjective reflections upon the anniversary). [In Ukrainian]. In: M.L. Tkachuk (Ed.), *Vilen Horsky: touches, meanings, contemplations* (pp. 288–310). [In Ukrainian]. Kyiv: Agrar Media Group.
- Vilen Horsky's interview with Yuri Zavorodniy (2011). [In Ukrainian]. In: M.L. Tkachuk (Ed.), *Vilen Horsky: touches, meanings, contemplations* (pp. 259–279). [In Ukrainian]. Kyiv: Agrar Media Group.

- Tkachuk, M. L. (2011). Vilen Horsky: on the path to himself. [In Ukrainian]. In: M.L. Tkachuk (Ed.), *Vilen Horsky: touches, meanings, contemplations* (pp. 9–40). [In Ukrainian]. Kyiv: Agrar Media Group.
- Tkachuk, M.L., Yurinet, Ya.I. Heritage of Vilen Horsky (1931–2007): a bibliography. In: M.L. Tkachuk (Ed.), *Vilen Horsky: touches, meanings, contemplations* (pp. 317–384). [In Ukrainian]. Kyiv: Agrar Media Group.
- Franko, I.Ja. (1986). Philosophical works. In: I.Ja. Franko. *Collection of works in 50 volumes* (Vol. 45). [In Ukrainian]. Kyiv: Naukova Dumka.

Received 19.11.2016

Maryna Tkachuk

INSTITUTE OF PHILOSOPHY IN VILEN HORSKY'S INTELLECTUAL BIOGRAPHY

The article is dedicated to 70th anniversary of the H.S. Skovoroda Institute of Philosophy, NAS of Ukraine, as well as 85th anniversary of Vilen Horsky (1931–2007), a renowned Ukrainian scientist, a prominent organizer of philosophical science and education, doctor of sciences in philosophy, professor, Honored Figure of Science and Technology of Ukraine, an extraordinary individual, who embodied the best features of a true intellectual. While analyzing V.S. Horsky's activities as one of the lead scientists of Institute of Philosophy between 1963–1992, the author stresses the milestones of his academic career as well as considerable influence of the institute environment on his professional development, while also highlighting the most important results of his historical and philosophical studies of Soviet era in the field of history of Ukrainian philosophy and the study of methodological problems of historical and philosophical cognition. The most attention is given to V.S. Horsky's role in the development of cultural approach to the study of history of philosophy (as well as the notion of “philosophical culture”) and also in the development of Ukrainian historical and philosophical medieval studies.

Key words: H.S. Skovoroda Institute of Philosophy of the National Academy of Sciences of Ukraine, Vilen Horsky, history of Ukrainian philosophy

Ткачук, Марина — доктор філософських наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, декан факультету гуманітарних наук Національного університету «Києво-Могилянська академія». Коло наукових інтересів — академічна філософія в Україні, методологічні проблеми історико-філософського пізнання, історико-філософська біографістика.

Tkachuk, Maryna — doctor of sciences in philosophy, professor, Honored Figure of Science and Technology of Ukraine, Dean of the Faculty of Humanities of National University of “Kyiv-Mohyla Academy”. The research interests are: academical philosophy in Ukraine, methodological problems of historical and philosophical cognition, historical and philosophical Biography Studies.
